

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Bütçe Komisyonları raporları (1/552)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 534 6/871

30 . III . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 21 . III . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve gerekçesinin ilişiği Anlaşma ile birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
Ş. Saracoğlu

Gerekçe

Harbin sona ermesi üzerine Birleşik Devletler Hükümeti muhtelif kıtalarda ve bu meyanda memleketimizde ve Yakınşark'ın merkezi ittihaz ettikleri Kahire'de bulunan malzeme ve teçhizat fazlasının satışına karar vermiş ve bunun için de lâzımgelen teşebbüslere koyulmuştur.

Hükümetinin bu yoldaki kararı cümlesinden olarak buradaki Amerika Sefareti memleketimizde ve Kahire'de bulunan bu malzeme ve teçhizatın satışa çıkarıldığını ve işin müstaceliyeti dolayısıyla bu bapta ayrıca yazı ile tekliflerde bulunulamıyacağından salâhiyet sahibi Türk mümessillerinin Kahire'ye giderek mahallinde bu malzeme ve teçhizatı görmeleri ve intihap edeceklerini mübayaaya eylemeleri muvafık olduğunu beyan ile icabında tarafımızdan yapılacak mübayaaları kolaylaştırmak için kredi de açacaklarını ilâve eylemiştir.

Mevzubahis malzeme ve teçhizatın mübayaasının kolaylaştırmak için bize on milyon dolarlık bir kredi açılmasını mutazammın bulunan bu anlaşma gereğince bu kredi on müsavi taksite ayrılmakta ve yüzde 2, 3/8 faiz ödemektedir.

Taksitlerin ödenmesine 1947 senesinde başlanacaktır. İşbu kredi ile memleketimizin muhtaç olduğu bazı mühim ve âcil ithalât malzeme ve teçhizatını temin eylememiz mümkün olduğuna göre bu kredinin faideleri aşikâr olduğu gibi dolar olarak ödenmesi derpiş edilen bu taksitlerin mukabili Türk liralарını bir takım kayıt ve şartlar altında Amerikalıların memleketimizde tesis edecekleri harsî, terbiyevi ve insani bazı müesseselerin tesis ve bakım masraflarına tahsis edebileceğiz.

Bu suretle hem memleketimize ancak dövizle temin edilebilen malzeme ve teçhizat ithal etmiş, hem de borcumuzu dövizle ödemeyip mukabili Türk liralарının memleketimizde ilmî, insani ve harsî gayeler uğruna sarfedilmesini sağlamış olacağız.

Hükümleri itibariyle memleketimizin menfaatine uygun görülen işbu Anlaşma Büyük Millet Meclisinin tasdikına arz olunur.

Dışışleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışışleri Komisyonu
Esas No. 1/552
Karar No. 16

17 . IV . 1946

Yüksek Başkanlığa

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 21 . III . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarıısı Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin hazır bulunduğu oturumda görüşülmüştür.

Verilen açıklamadan anlaşıldığına göre harbin sona ermesi üzerine Amerika Hükümeti muhtelif kıtalarda ve bu arada memleketimizde ve Yakın - Şark'ın merkezi ittihaz ettikleri Kahire'de bulunan malzeme ve teçhizat fazlasının satışına karar vermiş ve bunun için lâzımgelen teşebbüslere koyulmuştur.

Kredi Kahire'deki malzemenin satın alınmasını sağlamak için açılmıştır. Bununla hem mem-

leketimize ancak dövizle alınabilecek malzeme ve teçhizat ithal edilmiş olacağından, hem de borcumuzu dövizle ödemeyip mukabili Türk liralарının memleketimizde ilmi ve harsı gayeler uğrunda sarfedilmesi sağlandığından Anlaşma menfaatlerimize uygun görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışışleri Ko.

Başkanı	Sözcü	Kâtip
Konya	İstanbul	Ağrı
S. Arıkan	A. Ş. Esmel	R. R. Pâsin
Ankara	Antalya	Erzurum
Z. Yörük	D. C. Tanca	P. Demirtaş
Gümüşane	Manisa	Tokad
C. Selek	Y. H. Bayur	N. Poroy

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/552
Karar No. 76

27 . IV . 1946

Yüksek Başkanlığa

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Hükümetimize açılan on milyon dolarlık krediye ait Anlaşmanın onanması hakkında Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başbakanlığın 30 . III . 1946 tarih ve 6/871 sayılı tezkesiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarıısı, Dışışleri Komisyonunun raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle Maliye Bakanlığı Müsteşarı hazır olduğu halde okundu ve incelendi.

İkinci dünya harbinde kullanılmak üzere Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından muhtelif memleketlerde depo edilmiş olan malzeme ve teçhizatın kısa bir zamanda tasfiye edilmek istenildiği, Orta - Şark'ta mevcut malzemenin bize elverişli olan kısmını müsait şart-

larla satın almamız için Cumhuriyet Hükümeti ile temasa geçildiği ve 10 milyon dolarlık kredinin bu maksadın sağlanması için gösterilen bir kolaylık olduğu anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzdaki görüşmeler sırasında, eşya ve malzeme fiyatlarının harpten sonra vukua gelmesi muhtemel olan değişikliklerin gözönünde tutulması ve kullanılmış malzeme satın alınırken icabeden fiyat indirmelerinin yapılması konuları üzerinde durulmuştur.

Bu malzeme ve teçhizatı görmeğe ve elverişli kısmını satın almaya memur edilmiş olan heyetin arzu edilen titizliği göstermekte olduğu, fiyat farklarının dikkat nazarına alınarak indirmeler yaptırıldığı Hükümet temsilcisi tarafın-

dan ifade edilmiştir.

Muhtelif daire ve müesseseler için satılmalınacak eşyanın ambalaj, sigorta, taşıma ve saire giderlerinin ödenmesi şekillerine ve bu gibi işlerin Ticaret Ofisine yaptırılabilmesine dair bir maddenin tasarıya eklenmesi Hükümet temsilcisi ile mutabık olarak kararlaştırılmış ve bu maksatla tasarıya ikinci madde eklenmiştir.

Kamutayın onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa takdim olunur.

Başkan	Başkan V.	Bu rapor sözcüsü
Tokad	Edirne	Giresun
H. N. Keşmir	M. N. Gündüzalp	A. Sayar

Kâtip

İstanbul
F. Öymen
Çanakkale
S. T. Arsal
Hatay
H. Selçuk
İzmir
M. Bursalı
Manisa
F. Kurdoğlu
Yozgad
S. İçöz

Aydın

R. Alpman
Diyarbakır
Ş. Uluğ
İsparta
M. Karabağcı
Kayseri
F. Bayraktar
Mardin
R. Erten
Zonguldak
E. Erişirgil

Burdur

Ş. Engineri
Giresun
M. Akkaya
İstanbul
I. H. Uluğmen
Kütahya
H. Pekcan
Samsun
M. A. Yörüker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık kredi hakkındaki Anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — İşbu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>R. Türel</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. R. Artunkol</i>	<i>Hilmi Uran</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
	<i>Sırrî Day</i>
Ekonomi Bakanı	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. Irmak</i>	

BÜTÇE KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık Kredi Anlaşmasının onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu Anlaşma konusuna giren malların satın alındıkları mahallerden memleketimizdeki aler daire ve müesseselerce gösterilecek yerlere kadar nakil, sigorta, ambalaj ve muhafaza gibi işler Ticaret Ofisine gördürülebilir. Bu takdirde sözü geçen işlere ilişkin giderler ilgili daire ve müesseselerce adı geçen Ofise gider geçidi bakımından düzenliyeceği müfredatlı faturalar üzerine ödenir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Hükümetin üçüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

ANLAŞMA

Birleşik Devletler Dış Tasfiye Komisyonu tarafından Türk arazisi dışında satılmağa çıkarılan teçhizat ve malzeme fazlası meyanından ihtiyaçlarına tekabül edenleri satılmak arzusunda olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (aşağıda kısaltılmış olarak Türk Hükümeti denilen) ve bu malzemenin, Türk Hükümeti tarafından on milyon dolar tutarına kadar mubayazalarını kolaylaştırmak arzusunda olan Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti (aşağıda Birleşik Devletler tabiriyle işaret edilen) aşağıdaki hükümleri kabul etmekte mutabık kalmışlardır :

1. — Birleşik Devletler, Türk Hükümetine, işbu mubayazalar için on milyon dolarlık bir kredi verecektir.

2. — Türk Hükümeti, kullanılan kredinin tamamını, on müsavi taksitte, yıllık yüzde 2,8/8 nispeti üzerinden hesap edilen bir faizle ve dolarla ödemeği taahhüt eder. Bu faiz, her taksitin hülûlünde, Türk Hükümeti tarafından satın alınan malzemenin dolar olarak fiyatının ödenmemiş bakiyesi yekûnu üzerinden hesap edilecektir. Faiz, bu malzemenin her satılacağı tarihten itibaren işlemeğe başlayacak ve bu faiz ve bu taksitin birinci tediyesi 1 Ocak 1947 de yapılacaktır.

Hulûl eden sair taksitler ve faizler mütaakıp yılların Ocak ayının birinde ödenecektir.

3. — Birleşik Devletler, faiz dâhil olmak üzere, işbu taksitin resmî râyîç üzerinden Türk lirası olarak tediyesini isteyebilecektir.

Birleşik Devletler, cari herhangi bir sene zarfında bir defa veya birkaç defa olmak ve tediye tarihinde hesap edilen faiz de dâhil bulunmak üzere, ödenmiş bakiye yekûnunun yarısına kadar herhangi bir meblâğın veya meblâğların resmî râyîç üzerinden Türk lirası olarak tediyesini isteyebilecektir.

Cari sene zarfında, Türk lirası tediyesine mütaallik bir talep veya talepler vukuunda Birleşik Devletler mütaakıp seneler zarfında, bir defa veya birkaç defa olmak üzere, ödenmemiş bakiye yekûnunun veya işbu ödenmemiş bakiyenin bir kısmının tediyesini isteyebilecektir. Bu suretle avans olarak yapılan tediyeler daima son taksitin matlubuna kaydedilecektir.

Tediye şekilleri yukarıda zikredilen Türk liraları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında hususi bir hesaba yatırılacak ve Birleşik Devletlerin arzusunda göre :

1. Harsî, terbiyevi ve insani gayelere;
2. Birleşik Devletler tarafından Türkiye'de kullanılan memurların ücretleri dâhil olmak üzere Birleşik Devletlerin masraflarına tahsis edilecektir.

II

Halen Türkiye'de bulunan ve Birleşik Devletler tarafından fazla olarak ilân edilen malzemenin satış ve muamelesi aşağıdaki hükümler ve şartlar dairesinde yapılacaktır.

1. Dış Tasfiye Komisyonu Türk Hükümetine işbu malzemenin ve fiyatlarının «inventaire» ini ve itfa listelerini verecektir. Satış fiyatı alâkadar mümessiller tarafından görüşülecektir. Türk Hükümeti tarafından seçilen malzeme Türk Hükümeti tarafından « mahallinde ve olduğu gibi » mülkiyeti müstesna olmak üzere, teminatsız satın alınacak ve Türk Hükümetine aşağıda müştereken tesbit edildiği üzere şu tarihte veya şu tarihlerde teslim edilecektir:

2. — Türk Hükümetine teklif yapıldığı tarihten itibaren âzami yirmi günlük bir müddet içinde bir Anlaşma yapıldığı takdirde, yeni bir teklif gerek Türkiye'de, gerek Türkiye dışında muhtemel sair alıcılara yapılabilecektir. Satılmağa çıkarılan ve ne Türk Hükümeti, ne de Türkiye'de mütemekkin hususi şahıslar tarafından satın alınmayan bütün malzeme her türlü gümrük resminden ve gümrük tarafından istifa olunan sair mükellefiyetlerden muaftır.

Birleşik Devletlerin talebi üzerine işbu malzemeye mütaallik ihracat lisansları derhal verilecektir.

Türkiye'de mütemekkin olanlara satılan malzeme için her türlü gümrük resmi ve buna mütaillik sair mükellefiyetler câri kanunlara göre bu malzemenin alıcıları tarafından ödenecektir.

3. — Türk Hükümeti tediye, kendisi tarafından satın alınan malzeme fazlasının tesliminde (te-

cilli dolar kredisinden farklı olarak) peşinen Amerikan doları ile yapacaktır.

4. — Türkiye'deki Birleşik Devletler ajanslarının Türkiye'de kullanmak arzusunda oldukları bu gibi malzeme fazlası alıkonulabilir ve satışa çıkarılmaz.

III

Eğer Birleşik Devletler, gerek Türkiye'de, gerek Türkiye dışındaki malzeme fazlasından bir kısmını, bir veya birkaç gayrimenkul mukabilinde trampa etmek arzusunda bulunursa - böyle bir veya birkaç gayrimenkulün Türk Hükümeti tarafından satılmak üzere gösterilmesi ve bunlar Türk Hükümeti ve Birleşik Devletler tarafından müştereken muvafık görülmesi kaydıyla - Türk Hükümeti bu trampayı yapabilecek bir müesseseyi göstermeyi taahhüt eder.

İşbu gayrimenkuller sefaret (Birleşik Devletler Sefiri için bir ikametgâh dâhil olmak üzere) veya konsoloshane olarak kullanılacaktır. Bu takdirde, işbu trampaya mütaallik şartlar Birleşik Devletler yetkili uzuvları ile mevzu bahis müessese arasında müştereken kararlaştırılacaktır.

Kahire'de iki nüsha olarak İngilizce ve Fransızca lisanları üzerinden 27 Şubat 1946 da tanzim ve imza edilmiştir.

İşbu meali tasdik etmek üzere taraflar bu Anlaşmaya parmaklarını ve mühürlerini basmışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına

N. T. Seymen

Türkiye'nin Kahire Elçisi

N. T. Seymen

Birleşik Devletler Hükümeti namına

Fred W. Ramsey

Dış Tasfiye Komisyonu Azası

Fred W. Ramsey

